IX kadencja

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Komisji Gospodarki i Rozwoju (nr 114)**

z dnia 25 stycznia 2023 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Gospodarki i Rozwoju (nr 114)

25 stycznia 2023 r.

Komisja Gospodarki i Rozwoju, obradująca pod przewodnictwem posła **Krzysztofa Tchórzewskiego (PiS)**, przewodniczącego Komisji, rozpatrzyła:

– rządowy dokument „Raport o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 2021 roku wraz z raportem o pomocy de minimis w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 2021 roku” (druk nr 2923).

W posiedzeniu udział wzięli: **Piotr Pełka** dyrektor Departamentu Monitorowania Pomocy Publicznej Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wraz ze współpracownikami, **Monika Krupa-Leończyk** zastępca dyrektora Departamentu Analiz Gospodarczych Ministerstwa Rozwoju i Technologii oraz **Aneta Mijal** zastępca dyrektora Departamentu Prawnego Ministerstwa Rozwoju i Technologii wraz ze współpracownikami.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Katarzyna Gadecka** i **Ziemowit Uździcki** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Krzysztof Tchórzewski (PiS):

Szanowni państwo, otwieram posiedzenie Komisji Gospodarki i Rozwoju. Stwierdzam kworum.

Porządek dzienny dzisiejszego posiedzenia przewiduje rozpatrzenie rządowego dokumentu „Raport o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 2021 roku wraz z raportem o pomocy de minimis w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 2021 roku” (druk nr 2923). W imieniu Prezesa Rady Ministrów głos zabierze pan Pełka, dyrektor Departamentu Monitorowania Pomocy Publicznej, którego witam wraz ze współpracownikami. Witam także panią Monikę Krupę z Ministerstwa Rozwoju i Technologii oraz panią Anetę Mijal, także z Ministerstwa Rozwoju i Technologii.

Witam państwa i proszę o zabranie głosu pana dyrektora Pełkę, który będzie występował w imieniu pana prezesa.

Dyrektor Departamentu Monitorowania Pomocy Publicznej Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Piotr Pełka:

Dziękuję, panie przewodniczący.

Szanowni państwo, Wysoka Komisjo, stosownie do art. 36 ustawy z 30 kwietnia 2004 roku o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej, Prezes Urzędu opracowuje corocznie raport o pomocy publicznej udzielonej w danym roku przedsiębiorcom. Ten raport jest przyjmowany przez Radę Ministrów, a następnie prezentowany w Sejmie i w dniu dzisiejszym… Ten raport dotyczy roku 2021. W tymże roku pomocy publicznej udzielono na prawie 49 mld zł. To jest mniej więcej stały poziom, przy czym w 2021 roku miało miejsce nadzwyczajne zdarzenie, takie, które nie występowało w poprzednich latach. Mianowicie była to przymusowa, uporządkowana restrukturyzacja Idea Banku, która kosztowała do wysokości prawie 13 mld zł, o czym będę mówił w dalszej części.

Do tych 48 mld trzeba doliczyć jeszcze pomoc tzw. covidową, związaną z przeciwdziałaniem skutkom pandemii COVID. Ona wyniosła ok. 19 mld zł plus do tego pomoc de minimis, którą mają państwo w odrębnym raporcie, również prezentowana. Ona wyniosła prawie 9,5 mld zł, co daje łącznie interwencję państwa w 2021 roku na skalę ok. 76 mld zł. W 2021 roku pomocy publicznej udzieliło ok. 460 podmiotów dla 46 tys. przedsiębiorstw, natomiast pomocy de minimis było udzielających 3,6 tys. pod-

miotów dla 306 tys. przedsiębiorców. W większości beneficjentami tej pomocy de minimis są mikro- i małe przedsiębiorstwa.

Jeśli spojrzymy na organy, które udzielały najwięcej pomocy publicznej w 2021 roku, to był to Bankowy Fundusz Gwarancyjny, właśnie z tytułu tej uporządkowanej restrukturyzacji Idea Banku. Kwota jest bardzo znaczna, to jest 12 600 000 tys. zł, przy czym z tej kwoty taka interwencja dotacyjna to było tylko 193 mln zł. W pozostałym zakresie to były gwarancje Bankowego Funduszu Gwarancyjnego i w przypadku, gdyby ziścił się czarny scenariusz, to ta kwota udzielonej pomocy byłaby właśnie 12,4 mld zł. W przypadku pozytywnego scenariusza może być tak, że tej pomocy w formie gwarancji nie będzie. W momencie, kiedy opracowywany był raport oczywiście przyjmowaliśmy te górne pułapy, górne granice, gdyby tak się miało stać – gdyby ten czarny scenariusz się ziścił.

Kolejne miejsca, jeśli chodzi o organy udzielające, to Polskie Sieci Energetyczne – prawie 6 mld zł, w związku z zapewnieniem wystarczalności mocy wytwórczych w sektorze energetycznym; Narodowe Centrum Badań i Rozwoju – ponad 4 mld zł; Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – ponad 3 mld zł, tutaj interwencja w zakresie dofinansowania wynagrodzeń osób niepełnosprawnych w przedsiębiorstwach; organy podatkowe – 2,7 mld zł, w zdecydowanej większości są to ulgi w podatku dochodowym w specjalnych strefach ekonomicznych; Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji – 2,6 mld zł; i marszałkowie województw – ok. 1,5 mld zł, to jest pomoc udzielana w ramach programów operacyjnych.

Najczęstszą stosowaną formą pomocy publicznej, podobnie jak w poprzednich latach, były wszelkiego rodzaju wydatki, czy jakieś dotacje, refundacje, rekompensaty i stanowiło to 58% ogólnej wartości pomocy. Uszczuplenie natomiast – 42%. Przy czym ta tendencja w poprzednich latach była korzystniejsza, jeśli chodzi o pewne formy wydatkowania, refundacje, gdyż kształtowała się ona na poziomie ok. 80–90%.

Pomoc publiczną można podzielić na trzy główne kategorie: pomoc horyzontalną, regionalną, sektorową. Pomocy horyzontalnej udzielono w wysokości prawie 18 mld zł – to jest 42% ogólnej wartości pomocy publicznej. Przede wszystkim na takie cele, jak ochrona środowiska, badania i rozwój, zatrudnienie, wspieranie kultury, dostęp małych i średnich przedsiębiorstw do finansowania. Pomocy regionalnej udzielono w wysokości ponad 6 mld zł – to jest 14% ogólnej wartości pomocy publicznej. Głównie na wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy i wspieranie tworzenia nowych inwestycji. I w zakresie pomocy sektorowej, która jest skierowana do określonej grupy sektorów, udzielono tej pomocy w 2021 roku w wysokości prawie 15 mld zł – stanowiło to 35% ogólnej wartości pomocy publicznej, tutaj mówimy o takich sektorach, jak bankowy, czy węglowy.

Analizując sektor działalności gospodarczej i beneficjentów pomocy publicznej, w 2021 roku na pierwszej pozycji jest sektor działalności finansowej, z uwagi właśnie na ten podmiot, który był restrukturyzowany, Idea Bank – 12,7 mld zł; na drugiej pozycji jest sektor wytwarzania i produkcji energii elektrycznej – 6 mld zł; i na trzeciej sektor nadawania programów ogólnodostępnych i abonamentowych, czyli sektor audiowizualny.

Proszę państwa, największymi beneficjentami pomocy publicznej w 2021 roku, poza Idea Bankiem, który otrzymał wspomnianą przeze mnie kwotę prawie 13 mld zł – to jest ten górny pułap, to lista tych beneficjentów jest praktycznie bez zmian. Na pierwszym miejscu, tak jak wspomniałem, Idea Bank – prawie 12,7 mld zł; na drugim miejscu Telewizja Polska – ok. 2 mld zł; na trzecim Spółka Restrukturyzacji Kopalń – 1,6 mld zł, w związku z restrukturyzacją sektora węglowego; i na kolejnych pozycjach PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna i Polska Grupa Energetyczna – w sumie, łącznie prawie 2,2 mld zł, w związku z zapewnieniem mocy wytwórczych w sektorze energetycznym.

Jeśli chodzi o pomoc udzielaną w sektorze transportu, która jest wyodrębniona w tym raporcie, jak to robimy co roku, zgodnie z metodologią przyjętą przez Komisję Europejską – tej pomocy udzielono w 2021 roku w tym sektorze prawie 6 mld zł i głównymi beneficjentami były dwie spółki: PKP Intercity – 1,8 mld zł i Polregio – 618 mln zł. To były rekompensaty za realizację usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym.

Może jeszcze kilka słów na temat pomocy kryzysowej, która, jak państwo pamiętają, w 2020 roku była rekordowo wysoka – 94 mld zł. W 2021 roku zdecydowanie mniej,

to jest tylko 19 mld zł. Pomoc ta była udzielona głównie przez Polski Fundusz Rozwoju, w ramach subwencji bezzwrotnych dla mikroprzedsiębiorców. Tej pomocy udzielały również powiatowe i wojewódzkie urzędy pracy oraz Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Głównymi beneficjentami tejże pomocy były przede wszystkim przedsiębiorstwa z sektora małych i średnich przedsiębiorstw.

Może tyle syntetycznie i w skrócie. Gdyby państwo mieli jakieś pytania, to bardzo proszę.

Przewodniczący poseł Krzysztof Tchórzewski (PiS):

Dziękuję bardzo.

Czy są jakieś pytania?

Proszę bardzo.

Poseł Janusz Cichoń (KO):

Szanowny panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, te raporty – bo mamy w gruncie rzeczy dwa raporty, mają taki techniczny charakter, w gruncie rzeczy są zestawieniem opierającym się na sprawozdaniach podmiotów, które udzielają pomocy publicznej. Pytanie, na ile te pomioty, które są zobowiązane, wywiązują się ze swoich obowiązków, z obowiązku ustawowego? Wiem, że w poprzednich latach mieliśmy z tym trochę problem. Ile tych podmiotów w ogóle jest, ile udzieliło odpowiedzi i czy ktoś sprawdza rzetelność tych informacji, które się znajdują? Rozumiem też, że w różnych podmiotach może być różnie. Szczególnie interesuje mnie to, co dzieje się, jeśli chodzi o pomoc publiczną świadczoną przez polskie przedsiębiorstwa. I mam np. pytanie, czy taki Orlen złożył sprawozdanie dotyczące pomocy publicznej i na jaką kwotę? A z informacji medialnych wynika, że tej pomocy nie szczędzi, nie oszczędza środków. Pytanie, czy złożył takie sprawozdanie, jakie to są kwoty i co tak naprawdę finansował?

Natomiast, co do samej obróbki… Trudno mieć do państwa pretensje, bo wy się wywiązujecie ze swojego obowiązku, natomiast ta struktura i formuła tego raportu, jak mówiłem, ma zupełnie techniczny wymiar, a brakuje tutaj ocen, które pozwalałyby na formułowanie jakichś rekomendacji, co do przyszłości. Mamy też… Ja mam niedosyt wiedzy, jaki jest udział naszych środków, a jaki – europejskich? Bo wiemy, że te środki europejskie też tu są, w ramach tej pomocy, tylko, że gdzieś się rozmyły. Chciałbym wiedzieć, ile tak naprawdę jest po stronie państwa, a ile po stronie Unii Europejskiej, jeśli chodzi o tę pomoc? Bo to są środki europejskie, finansujące programy, także przecież pomoc indywidualną. Ja wiem, że wy oceniacie tę pomoc tylko, jeśli chodzi o jej wpływ na konkurencyjność gospodarki, ale tak naprawdę też jest to taka ocena zero-jedynkowa. A wiemy doskonale, że ta pomoc publiczna ma jednak głębsze uzasadnienie i cel, bo w tle… Ja mam nadzieję przynajmniej, choć jakiejś strategii rządowej w takim zakresie nie mamy. Jest to budowanie konkurencyjności, tak naprawdę, polskiej gospodarki, wspieranie jej w ramach istniejących przepisów prawa. To jest ochrona tych, którzy są w kłopotach, ale także budowanie trwałej przewagi konkurencyjnej, która ma mieć długofalowy sens. Zakładam, że tak przynajmniej powinno być. Ale nie wiemy z tego materiału zupełnie, czy tak jest rzeczywiście, a dobrze byłoby, żebyśmy taką informację mieli i żebyśmy mieli też informację na temat efektywności i skuteczności tej pomocy. Tylko, że w oparciu o ten materiał nijak nie jesteśmy w stanie tego ocenić. Pytanie, czy ktoś to w ogóle ocenia? Tę skuteczność i efektywność pomocy, biorąc pod uwagę jej cele.

I jeszcze jedna informacja… Ja to powtarzam z uporem prawie od zawsze, od kilkunastu lat jak jestem posłem. Oczekuję też informacji, która pokazuje, jak my wyglądamy, jeżeli chodzi o tę pomoc publiczną, na tle innych krajów europejskich, w kontekście tego, o czym mówiłem – tego budowania konkurencyjności, poprawiania konkurencyjności, uzyskiwania przewagi konkurencyjnej… To są naprawdę bardzo ważne narzędzia. Chodzi o to, żebyśmy nie tylko odfajkowywali, a rzeczywiście analizowali to, czy osiągamy określone skutki. I byłoby, moim zdaniem, użyteczne takie zestawienie, porównujące tę naszą pomoc publiczną… Nie tylko w wymiarze ilościowym, jakościowym, w relacji do PKB, ale też jeśli chodzi o strukturę tej pomocy – np. do naszego sąsiada, do Niemiec, do których się tak strasznie odwołujemy ostatnio. Warto byłoby popatrzeć, z jakich

z tych narzędzi, nie najłatwiejszych, tak? Ale jednak korzystamy. I to chyba tyle, jeśli chodzi o mnie.

Dziękuję.

Przewodniczący poseł Krzysztof Tchórzewski (PiS):

Dziękuję bardzo.

Proszę bardzo, panie dyrektorze o ustosunkowanie się.

Dyrektor Departamentu Monitorowania Pomocy Publicznej UOKiK Piotr Pełka:

Dziękuję bardzo, panie pośle, za te pytania.

Jeśli chodzi o organy udzielające pomocy publicznej, na ile one się wywiązują ze swoich obowiązków, to jeśli chodzi o te organy, które stanowią administrację publiczną, wydaje się nam, że to wywiązywanie się jest na bardzo wysokim poziomie i nie mamy takich sygnałów, żeby dochodziło do jakiejś sytuacji, w której organy administracji publicznej, które udzielają pomocy publicznej, nie wywiązywały się. Zawsze robimy takie sprawdzenie, jeśli zabieramy się do sporządzenia kolejnego raportu. Sporządzamy listę danych dotyczących poszczególnych podmiotów, które się znajdują w bazie i prosimy je o ich weryfikację. Wtedy właśnie wychodzi zawsze, czy jest to pełna baza, kompletna, czy niekompletna, czy te organy powinny ją uzupełnić itd. Oczywiście, to jest jeśli chodzi o organy administracji publicznej, natomiast są też sytuacje, w których podmiotem udzielającym pomocy publicznej jest przedsiębiorca i takie przypadki mamy, bardzo liczne, jeżeli chodzi o fundusze europejskie, gdzie w ramach różnych programów operacyjnych organy administracji podpisują umowę z przedsiębiorcami, którzy z kolei te środki, które otrzymują, przekazują przedsiębiorcom – i które stanowią pomoc publiczną. Takich przypadków mamy też dużo, ale wtedy, w tychże umowach, są te obowiązki, sprawy dalsze, jasno sprecyzowane, określone i tutaj nie ma wątpliwości.

Oczywiście mogą się zdarzać takie sytuacje, o których pan mówił, że jakieś spółki skarbu państwa mogą udzielać pomocy publicznej i jeżeli tak się dzieje, to oczywiście w świetle przepisów ustawy są podmiotami zobowiązanymi do sporządzania tych sprawozdań, przekazywania ich. Wiemy, że w bardzo dużej części przedsiębiorstw, właśnie publicznych, państwowych, w związku z tym, że one dysponują środkami publicznymi na realizację różnych przedsięwzięć, w szczególności inwestycyjnych, one wykonują tzw. testy prywatnego inwestora, czyli przed przekazaniem środków na realizację określonego przedsięwzięcia, żeby sprawdzić… Nie narażać się na to, powiedzmy, mieć zarzut udzielenia pomocy publicznej, która jest nielegalna, niezgodna z traktatem, sporządzają taki dokument, który wykazuje, że ich działanie jest działaniem rynkowym, nie nosi znamion pomocy publicznej, w związku z tym ich wydatkowanie nie powinno być poddane reżimowi przepisów o pomocy publicznej, w tym również sprawozdawczości.

Jeśli chodzi o kolejne pytania pana posła – politykę pomocy państwa, to jest pytanie do organów, które tworzą tę politykę, tak? Do różnych ministrów, którzy też odpowiadają za kolejne pana pytania, powinni też dokonywać oceny efektywności, skuteczności poszczególnych programów, ustaw itd., tak, żeby je w odpowiedni sposób, na podstawie tej oceny oceniać, modyfikować, tak, żeby przynosiły one jak najlepsze skutki, jak najlepsze efekty – oczywiście jak najniższym kosztem.

Jak jesteśmy na tle Unii Europejskiej? Komisja publikuje takie sprawozdanie dla całej Unii Europejskiej, ono jest dostępne na stronach internetowych. Ono ma oczywiście bardzo mocno zagregowany poziom, w tym sensie nie wchodzi w takie szczegóły, w jakie my wchodzimy w tym raporcie, ale oczywiście jeżeli pan poseł jest zainteresowany, to odszukamy ten ostatni, który jest dostępny i oczywiście przyślemy, udostępnimy, żeby można było… Słucham?

Poseł Janusz Cichoń (KO):

Link mi wystarczy.

Dyrektor Departamentu Monitorowania Pomocy Publicznej UOKiK Piotr Pełka:

Dobrze, przekażemy oczywiście link do tego sprawozdania, tam jest właśnie pokazane jak się prezentują poszczególne państwa członkowskie, jaka jest średnia, jakie są ten-

dencje itd., gdzie my się plasujemy, jeśli chodzi o kwoty pomocy, o ich przeznaczenie, wydatkowanie itd.

Poseł Janusz Cichoń (KO):

A jakby to nawet w największym skrócie?

Dyrektor Departamentu Monitorowania Pomocy Publicznej UOKiK Piotr Pełka:

Znaczy, jeśli chodzi o kwoty, to trudno, żebyśmy dobili do takich państw, które są bardzo bogate, jak Francja i Niemcy, które generalnie… Ich tendencją jest taka polityka, żeby luzować zasady pomocy publicznej, tak żeby móc wspierać swoich przedsiębiorców jak najsilniej, jak najmocniej. Widzimy to w różnych postulatach, np. w postulatach związanych… Właśnie teraz jest dyskutowane na forum państw członkowskich, żeby luzować komunikat wojenny, dotyczący wspierania przedsiębiorstw i tam jak gdyby dodawać jakieś przepisy, które umożliwiałyby wspieranie przedsiębiorstw. Nasze stanowisko jest jednak takie, żeby tego nie robić, żeby nie działać pochopnie. To musi być przemyślane, musi być dokonana pewna ocena, to nie może być takie działanie ad hoc, które spowoduje nieodwracalne skutki w sferze konkurencji, w sferze wymiany handlowej itd. Tak, że jeśli chodzi o kwoty, to oczywiście nie jesteśmy w czołówce, ale gdzieś mniej więcej w środku peletonu, jeśli chodzi o całą Unię Europejską.

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Krzysztof Tchórzewski (PiS):

Dziękuję bardzo.

Czy ktoś z państwa chciałby jeszcze zadać pytanie?

Proszę bardzo, pani poseł.

Poseł Jadwiga Emilewicz (PiS):

Panie przewodniczący, to nie pytanie, tylko krótki komentarz do tej wymiany zdań przed chwilą, bo myślę, że warto, aby… Pan dyrektor powiedział, że warto się posługiwać wolumenami pomocy publicznej, nie porównywać je w kwotach netto, ale w relacji do PKB i w relacji do PKB z całą pewnością jesteśmy pewnie nie na szczycie stawki, zwłaszcza w ciągu tego roku, kiedy słyszymy o tych transferach, niemieckich, czy francuskich. Ale gdybyśmy weszli przed lata wojenne… Bo nawet w pandemicznych latach Polska była w czołówce pomocy publicznej, udzielanej w czasie kryzysu.

Przewodniczący poseł Krzysztof Tchórzewski (PiS):

Dziękuję bardzo.

Czy są jeszcze jakieś pytania?

Nie ma pytań, więc zamykam dyskusję.

Przypominam, że nasze dzisiejsze prace muszą zakończyć się konkluzją o przyjęciu bądź odrzuceniu rozpatrywanego dokumentu. Zgłaszam zatem wniosek o przyjęcie dokumentu z druku nr 2923, to jest „Raport o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 2021 roku wraz z raportem o pomocy de minimis w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 2021 roku”. Jeśli nie usłyszę sprzeciwu, uznam że Komisja rekomenduje Sejmowi przyjęcie dokumentu z druku nr 2923.

Sprzeciwu nie słyszę, więc uznaję, że Komisja pozytywnie rekomenduje Sejmowi przyjęcie dokumentu z druku nr 2923.

Pozostał nam wybór posła sprawozdawcy. W ubiegłym roku sprawozdawcą był poseł Piotr Król i wyraził chęć, żeby zostać sprawozdawcą w tym roku. Jeżeli nie usłyszę sprzeciwu to uznam, że Komisja akceptuje posła Piotra Króla jako posła sprawozdawcę.

Sprzeciwu nie słyszę, poseł wyraził zgodę, więc uznaję, że Komisja powierzyła funkcję sprawozdawcy Piotrowi Królowi.

Na tym wyczerpaliśmy porządek dzienny. Zamykam posiedzenie Komisji, dziękuję bardzo.